

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3269/2020
24.02.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ и ВВ, свих из ..., које заступа пуномоћник Милан Лазаревић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8208/2018 од 12.12.2019. године, у седници већа од 24.02.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 8208/2018 од 12.12.2019. године у ставу један изреке, па се у том делу предмет враћа истом суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 18995/14 од 07.06.2018. године након што је дозвољено објективно преиначење тужбе, усвојен је тужбени захтев тужилаца па је обавезана тужена да тужиоцима на име накнаде штете за неисплаћену разлику између висине породичне пензије и висине зараде коју би сада покојни ГГ остварио за период од 01.01.1994. до 31.12.2017. године исплати по месецима и годинама износе са каматом како је то наведено у том ставу изреке све у року од 15 дана по правноснажности пресуде под претњом извршења. Тужена је обавезана да тужиоцима на име трошкова парничног поступка исплати 1.208.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате, све у року од 15 дана по пријему отправка пресуде под претњом извршења, а захтев у делу камате на трошкове поступка од пресуђења до извршности је одбијен.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 8208/2018 од 12.12.2019. године ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у делу става другог изреке у односу на тужиљу АА као и у односу на тужиоце ББ за период од 01.01.1994. до 17.10.2011. године и тужиоца ВВ за период од 01.01.1994. до 29.09.2014. године као и у ставу трећем изреке. Ставом два је преиначена првостепена пресуда у преосталом делу става другог изреке тако што су одбијени тужбени захтеви тужилаца да им тужена Република Србија на име накнаде штете исплати разлику између зараде коју би сада покојни ГГ остварио и породичних пензија тужилаца и то захтев тужиоца ББ за период од 18.10.2011. до 31.12.2017. године а захтев тужиоца ВВ за период од 30.09.2014. до 31.12.2017. године, оба са

законском затезном каматом као неоснован. Ставом три изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде у односу на став један изреке тужена је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о дозвољености и основаности ревизије на основу члана 403. и 407. ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11 ... 18/20) Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене дозвољена у односу на све тужиоце и да је основана. Када се ради о дозвољености ревизије, овај суд је имао у виду да су тужиоци тужбени захтев поставили на висину разлике између зараде коју би без пореза и доприноса остварио њихов правни претходник и исплаћене породичне пензије тужиоцима (свима) за период од 01.01.1994. до 31.12.2017. године, на укупан износ од 7.503.979,68 динара све у складу са налазом и мишљење вештака финансијске струке. Такав захтев је првостепени суд усвојио. Међутим, другостепени суд је очигледно сматрајући да сваком од тужиоца припада по толики износ за децу покојног ГГ за одређени период одбио тужбени захтев сматрајући да су они изгубили право на породичну пензију. На основу одлуке другостепеног суда произашло би да је предмет ревизијског одлучивања потраживање тужилаца као формалних супарничара из члана 22. став 2. Закона о судским таксама због чега би ревизија у односу на једног тужиоца – ББ била недозвољена јер је његово потраживање по мишљењу другостепеног суда испод 40.000 евра. Међутим, имајући у виду постављени тужбени захтев и одлуку првостепеног суда у којој свим тужиоцима укупно припада износ како је то опредељено у тој пресуди, по мишљењу овог суда ревизија је дозвољена у односу на све тужиоце.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју овај суд пази по службеној дужности а тужена, иако се у ревизији позива на битне повреде поступка, ни на једну такву повреду конкретно не указује.

Према утврђеном чињеничном стању тужила је супруга а тужиоци синови ГГ који је изгубио живот 31.05.1993. године на радном месту на градилишту ГП „...“ под неразјашњеним околностима. Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6567/2010 од 17.03.2010. године обвезана је овде тужена да накнади тужиоцима нематеријалну штету за душевне болове због смрти блиског лица погинулог на раду и то сваком од њих по 650.000,00 динара. Том пресудом је констатовано да је сада покојни супруг и отац тужилаца 31.05.1993. године пронађен мртав на радном месту и да је живот изгубио под неразјашњеним околностима у време када на градилишту није било присутних лица која би могла имати непосредна сазнања о начину како је дошло до његовог повређивања и смрти. Истражни судија је том приликом сачинио службену белешку из које следи да се у конкретном случају највероватније ради о самоубиству (кривични поступак није вођен по службеној дужности) обдукција леша није извршена а претпоставка о наводном самоубиству није потврђена ни једним другим доказом. Поред тога што је истражни судија пропустио да наложи обдукцију датом приликом није наложено и скидање отисака са команде табле булдожера који је прешао преко сада покојног ГГ и мењача а све како би се отклонила сумња по питању евентуалног

извршења неког кривичног дела. Због тога је у наведеној пресуди заузет став да наведено поступање истражног судије није било правилно јер он не сме оперисати појмовима као што су различити степени вероватноће у вези са узроцима било ког догађаја а посебно сумњиве смрти јер чињеница сазнања за смрт једног лица нужно подразумева и сазнање о разлозима и узроку смрти поготову за чланове његове најуже породице којима је такво знање и важно услед чега то мора бити праћено искључиво степеном сигурности. У том смислу је констатовано да је једини начин да се утврди сигуран узрок смрти обдукција леша од стране специјалисте судске медицине. На погрешно поступање истражног судије надовезало се погрешно поступање надлежног јавног тужиоца који још увек нема сазнања о разлозима и узроку смрти сродника овде тужилаца при чему је средина у којој тужиоци живе прихватила установљени узрок смрти као готово решење. Стога је у означеној пресуди утврђена одговорност тужене заснована на одредби члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, односно неправилно поступање њених органа у конкретном штетном догађају. После смрти ГГ овде тужиоци су постали корисници породичне пензије коју остварују код надлежног фонда ПИО. Ради доношења одлуке о захтеву у овом случају током поступка је изведен доказ вештачењем преко вештака економско-финансијске струке на околност разлике између зараде коју би сада покојни ГГ примао да је обављао послове на радном месту ... и исплаћених породичних пензија па је утврђено да разлика за период од 01.01.1994. до 31.12.2017. године износи укупно 7.503.979,68 динара појединачно по месецима како је то и наведено у налазу вештака.

Полазећи од напред утврђеног чињеничног стања првостепени суд налази да тужиоци трпе штету везану за смрт њиховог блиског сродника и то због неправилног поступања органа тужене чија одговорност произилази из одредбе члана 172. став 1. ЗОО. Због тога је првостепени суд и усвојио тужбени захтев како је постављено рачунајући укупан износ који тужиоцима припада. Другостепени суд је прихватио правни став првостепеног суда о постојању основа одговорности тужене за накнаду материјалне штете тужиоцима с тим што је другостепени суд посебно нагласио да је у конкретном случају питање одговорности тужене већ правноснажно расправљано у поступку у коме је одлучено о накнади нематеријалне штете те да се то питање у овој парници не може поново постављати. У односу на висину потраживања другостепени суд је, полазећи од свог става који је раније наведен да је сваки тужилац за себе потраживао одређене износе у овој парници, умањио потраживање за поједине тужиоце сматрајући да су они у одређеном моменту право на породичну пензију изгубили те у том делу преиначио првостепену пресуду.

Основано се у ревизији тужене наводи да је у конкретном случају погрешном применом материјалног права чињенично стање остало непотпуно и неправилно утврђено. По члану 13. ЗПП-а у парничном поступку суд је у погледу постојања кривичног дела и кривичне одговорности учиниоца везан за правноснажну пресуду кривичног суда којом се оптужени оглашава кривим. Осим ове врсте везаности за правноснажну пресуду која је донета у другом поступку, закон не познаје друге случајеве такве врсте. Другостепени суд у конкретном случају сматра да је правноснажном пресудом којом је одлучено по захтеву тужилаца за накнаду нематеријалне штете из истог животног догађаја, питање основа одговорности тужене за штету правноснажно расправљено те да је практично то питање било претходно за одлучивање у овој парници. Другостепени суд посебно истиче да се правноснажна

пресуда сматра истинитом у погледу чињеничног основа у мери у којој саставни део њене чињеничне основе представља правни однос о коме је већ донета правноснажна пресуда у другој парници у којој је о том првном односу одлучивано као о главном питању. Иначе у претходној парници, као што је поменуто, која је окончана пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6567/2010 од 17.03.2010. године усвојени су тужбени захтеви тужилаца у односу на тужену РС (у односу на тужено ГП ..., где је тада пок. ГГ био запослен у моменту смрти, тужбени захтев је правноснажно одбијен) за накнаду нематеријалне штете због смрти блиског лица због тога што је утврђено да постоји одговорност тужене у конкретном случају јер њени органи су неправилно поступили везано за откривања узрока смрти супруга и оца тужилаца. Тужиоци, као блиски сродници пок. ГГ, имају право да знају под којим околностима је наступила његова смрт, па како то државни органи им нису омогућили у томе се огледа њихова душевна патња, а што је био основ за накнаду нематеријалне штете. Иако је ово питање правноснажно расправљано у поменутој пресуди, ипак треба подсетити да је Закон о здравственој заштити, који се примењивао у моменту смрти правног претходника тужилаца („Службени гласник РС“ број 17/92) у члану 86. прописивао да се као посебна мера утврђивања узрока смрти умрлих лица врши обдукција, па је навео у којим се случајевима она обавезно врши. Осим тога исти закон је прописивао да се за свако умрло лице утврђује време и узрок смрти од стране доктора медицине. Чланом 86. став 4. Закона је прописао да се умрло лице сахрањује након што је смрт утврђена у складу са законом. Обдукција се, поред осталог, може вршити и на захтев члана уже породице умрлог лица, на захтев здравствене установе, лекара и тако даље а један од разлога обдукције је и захтев надлежног државног органа - (Скоро идентичне одредбе о томе садржи и Закон о здравственој заштити који је на снази („Службени гласник РС“ број 25/19). Одредбом члана 252.став1. ЗКП-а који је важио у време смрти првог претходника тужиоца („Службени лист СФЈР“ број 4/77..., „Службени лист СРЈ“ број 27/92), је било прописано да ће се прегледи и обдукција леша предузети увек кад у неком смртном случају постоји или очигледно да је смрт проузрокована кривичним или у вези са извршењем кривичног дела. У конкретном случају је обављен преглед леша од стране лекара који се изјаснио о узроку смрти. Доказ томе је чињеница да је настрадало лице потом сахрањено што не би било могуће без потврде о смрти коју издаје лекар, тзв. мртвозорник у којој је наведен узрок. Ко је сумњао у тај узрок могао је у складу са законом да тражи да се спроведу даље мере укључујући и обдукцију а што је као што је наведено могла да тражи и породица.

Независно од ових одредаба код чињенице о којој говори другостепени суд да постоји правноснажна судска одлука којом је утврђена одговорност тужене за накнаду нематеријалне штете, несумњиво се мора констатовати да је код тужилаца постојала душевна патња због чињенице да узрок смрти њиховог првог претходника није био утврђен. Међутим, није прихватљив став другостепеног суда да је у конкретном случају захтев за накнаду нематеријалне штете био основан али због смрти блиског лица јер би такав став упућивао на одговорност државе за ту чињеницу, односно за смрт, а што није било предмет утврђивања у поступку. Као што је наведено утврђено је само да код тужилаца, односно правних следбеника покојног лица, постоје душевне патње због чињенице да није у поступку утврђен узрок његове смрти, што је био основ за накнаду нематеријалне штете по члану 172. у вези члана 200. и 201. ЗОО. Управо овакав закључак овог суда потврђује и став да чињенично стање које је утврђено у раније поменутој правноснажној пресуди апелационог суда није у конкретном случају

од значају за одлучивање у овом случају. Наиме, предмет потраживања тужилаца у овој парници је накнада материјалне штете из члана 194. ЗОО у случају када је првни претходник тужилаца њих издржавао односно помагао а сада је пензија коју они примају по основу његове смрти мања од висине зараде коју је он остваривао. Међутим, да би се могло говорити о примени члана 194. ЗОО неопходно је да се претходно оцени конкретан случај са аспекта члана 193. ЗОО, односно примена одредаба ЗОО које регулишту накнаду материјалне штете у случају смрти, телесне повреде и оштећења здравља. Основни предуслов за овај вид накнаде је да је неко проузроковао нечију смрт, односно да је крив за смрт. У конкретном случају нижестепени судови се нису бавили овим питањем са аспекта евентуалне одговорности тужене за смрт правног претходника тужилаца сматрајући да су везани раније донетом правноснажном пресудом а у вези чега се овај суд напред изјаснио. Дакле, правилна примена материјалног права захтева да се у конкретном случају утврди да ли постоји узрочно последична веза између пропуста органа тужене који су утврђени или евентуално неких других и наступања смртне последице правног претходника овде тужилаца.

С обзиром да се другостепени суд због свог става о везаношћу раније донетом првонаснажном пресудом није бавио напред наведеним питањима кроз жалбени поступак то је другостепена пресуда морала бити укинута на основу члана 416. став 2. ЗПП.

У поновном поступку другостепени суд ће при одлучивању по жалби имати у виду све што је напред наведено, па ће поново оценити жалбене наводе и након тога донети на закону засновану одлуку.

**Председник већа - судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић